

Тема 4. Право на життя у прецедентній судовій практиці

Теоретичні питання:

1. Право людини на життя: природа, міжнародні стандарти та їх закріплення у законодавстві України.
2. Право на життя у прецедентній практиці Конституційного Суду України
3. Право на життя у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини:
  - 3.1. Питання початку життя
  - 3.2. Питання припинення життя
  - 3.3. Правомірні підстави позбавлення життя
  - 3.4. Негативні обов'язки держави
  - 3.5. Позитивні обов'язки держави
4. Право на життя у справах Європейського суду з прав людини проти України.

Практичні завдання:

1. Проаналізуйте наведені нижче рішення Європейського суду з прав людини та висвітліть його позицію щодо моменту початку життя людини, його правової охорони і у зв'язку з цим питання про права на життя ембріона та права на аборт:
  1. [Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Во проти Франції» від 08 липня 2004 року](#)
+ <http://docs.pravo.ru/document/view/19382031/>
  2. [Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Еванс проти Сполученого Королівства» від 7 березня 2006 року](#)
+ <http://docs.pravo.ru/document/view/19380899/>
  3. [Рішення Європейського суду з прав людини у справі «А. В. и С. \(A. V. and C.\) проти Ірландії» від 16 грудня 2010 року](#)
  4. [Рішення Європейського суду з прав людини у справі «P.P.\(R.R.\) проти Польщі» від 26 травня 2011 року](#)
+ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117754>

2. Проаналізуйте наведені нижче рішення Європейського суду з прав людини:

1. [рішення Європейського суду з прав людини у справі "Прітті проти Сполученого Королівства" \(N 2346/02\) від 29 квітня 2002 року.](#)
2. [рішення Європейського суду з прав людини у справі «Хаас \(Haas\) проти Швейцарії» 31322/07 від 20.01.2011](#)

Охарактеризуйте зміст правової позиції Європейського Суду з прав людини щодо права на життя та евтаназію.

Презентаційні завдання:

1. Ознайомтесь із наведеними нижче рішеннями Європейського суду з прав людини та висвітліть питання про правомірність підстав позбавлення права на життя у практиці Європейського суду з прав людини.
[Рішення у справі Фіногенов \(Finogenov\) та Інші п. Росії 18299/03 від 20.12.2011](#)
[Рішення у справі „Джіуліані та Гаджіо проти Італії” \(“Giuliani and Gaggio v. Italy”\) 23458/02 від 25 серпня 2009 року](#)
[Рішення у справі Ramsahai та інші проти Нідерландів 52391/99 від 15.05.2007](#)
[Рішення у справі «Берктай проти Туреччини» \(Berktaş v. Turkey\) 22493/93 від 1 березня 2000 року](#)
[Рішення у справі «Андроніку і Константину проти Кіпру» \(Andronicou and Constantinou v. Cyprus\) від 9 жовтня 1997 року](#)
2. Ознайомтесь із наведеними за [посиланням](#) рішеннями Європейського суду з прав людини у справах проти України та висвітліть приклади порушення різних аспектів права на життя, передбачених статтею 2 Конвенції про захист права людини та основоположних свобод.

Допоміжні джерела:

1. Басовська К. Практика Європейського суду з прав людини щодо застосування статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (право на життя) / К. Басовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2012. – Вип. 93. - С. 84-87. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_93_25
2. Ворона В. А. Право на еутаназію як складова права людини на життя / В. А. Ворона // Право України. – 2010. – № 5. – С. 199-205. – Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/6418/%C2>
3. Європейський суд з прав людини: Матеріали практики (2005–2006). Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук. – Серія II. Коментарі прав і законодавства. Випуск 7. – К.: Фенікс, 2007. – 272 с.
4. Інформаційно-тематичний листок Європейського суду з прав людини щодо його рішень стосовно права на життя. – Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/8f952ed486a0c8b5c2257fa00020f2e3/\\$FILE/Інф_листок_право_на_життя.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/8f952ed486a0c8b5c2257fa00020f2e3/$FILE/Інф_листок_право_на_життя.pdf)
5. Моткова О. Право на життя у рішеннях Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини / О. Моткова // Вісник Конституційного Суду України. – 2015. – № 1. – С. 49-59. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vksu_2015_1_12
6. Романовский Г. Б. Гносеология права на жизнь / Г. Б. Романовский – С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2003. – 370 с. – Режим доступу: <http://iknigi.net/avtor-georgiy-romanovskiy/96803-gnoseologiya-prava-na-zhizn-georgiy-romanovskiy/read/page-1.html>
7. Сорока Е. Правовые позиции Европейского суда по правам человека относительно эвтаназии // Legea și Viața. – 2015. – 1/2 (277). – С. 118-121. – Режим доступу: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/35456